

- Subiect:** Opinie referitor la solicitarea Ministerului Justiției privind prezentarea propunerilor pe marginea demarării procesului de amendare a cadrului normativ penal și procesual penal și crearea grupului de lucru (scrisoarea MJ nr. 03/1998 din 1 martie 2022).
- Adresată:** Ministerul Justiției,
persoană de contact: Cristian POSTOVANU;
e-mail: cristian.postovanu@justice.gov.md.
- Prezentată de:** Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM, www.crjm.org),
persoană de contact: Vladislav GRIBINCEA (vladislav.gribincea@crjm.org); Oxana BRIGHIDIN (oxana.brighidin@crjm.org).
- Nr/Data:** 9/22 din 7 martie 2022

Expediată prin email

Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) salută inițiativa Ministerului Justiției de a crea un grup de lucru în vederea amendării Codului penal și a Codului de procedură penală. Suplimentar la propunerile de amendare a cadrului normativ penal și procesual penal, prezentate de instituțiile interesate, CRJM recomandă includerea următoarelor domenii/direcții de intervenție.

1. Codul de procedură penală (CPP)

a. Înlăturarea carențelor legate de calitățile procesuale în procesul penal:

- Renunțarea la calitatea de bănuț. În practică nu poate fi stabilită o distincție clară între situațiile în care persoanei îi este oferită calitatea de bănuț sau de învinuit. Conform legii, calitatea de bănuț este limitată la o anumită perioadă de timp, iar omiterea acestor termene duce la încetarea proceselor penale chiar dacă există probe privind vinovăția. Propunem ca în cazul existenței unei bănuțeli rezonabile privind comiterea infracțiunii, persoanei să-i fie oferită calitatea de învinuit cu toate drepturile procesuale care decurg din aceasta. Aceasta va introduce o mai mare claritate în procesul penal și va exclude situațiile bizare privind exonerarea de răspundere pe motive formale. În majoritatea țărilor europene, conceptul de bănuț nu există în lege.
- Oferirea prin efect automat a calității de victimă a infracțiunii. În prezent, această calitate se oferă prin ordonanța organului de urmărire penală, ceea ce este ilogic. Atunci când se va stabili faptul vizării unei persoane pentru o infracțiune, această calitate urmează a fie dobândită automat fără a fi necesară emiterea ordonanței în acest sens.

b. Înlăturarea abuzurilor acuzării legate de confidențialitatea urmăririi penale:

- Introducerea regulii potrivit căreia materialele urmăririi penale nu sunt confidențiale, cu excepția situațiilor limitate în care confidențialitatea urmăririi penale este justificată de circumstanțele fiecărei cauze concrete. În fiecare caz în parte, organul de urmărire penală va putea declara confidențiale unele materiale ale urmăririi penale prin decizie motivată și pentru o perioadă limitată de timp. Anumite categorii de proceduri ar trebui totuși să fie întotdeauna confidențiale, cum ar fi: măsurile speciale de investigație sau autorizarea perchezițiilor. Aceleași reguli rezultă și din Directivele Comisiei Europene 2012/29/UE și 2012/13/UE.
- Introducerea regulii potrivit căreia ședințele judecătorilor de instrucție sunt publice, de la care să existe câteva excepții. De asemenea, toate hotărârile judecătorilor de instrucție și a

procedurilor de recurs pe marginea acestora, emise în ședințe publice, urmează să fie publicate pe pagina web.

c. Liberalizarea prevederilor privind drepturile părților în procedura penală:

- Având în vedere propunerea de renunțare la prezumția confidențialității urmăririi penale, se impune necesitatea oferirii drepturilor apărării și a victimei/părții vătămate/părții civile de a avea acces la materialele urmăririi penale pe durata urmăririi penale, de a obține copii de pe acestea, de a contesta anumite acțiuni, de a participa la măsurile de urmărire penală întreprinse de procurori în privința altor persoane (ex. audierea martorilor) etc.
- Introducerea posibilității pentru apărare la faza urmăririi penale de a acumula probe (de ex. de a numi expertize).

d. Fortificarea garanțiilor procesuale împotriva abuzurilor acuzării:

- Introducerea regulii potrivit căreia judecătorul de instrucție trebuie să examineze toate plângerile primite până la transmiterea dosarului în instanța de judecată, chiar dacă în perioada examinării plângerii dosarul este deja transmis în instanța de judecată.
- Examinarea posibilității renunțării la recurs împotriva încheierilor judecătorilor de instrucție în temeiul art. 313 CPP.

e. Reglementarea mai clară în lege a nulității procesuale:

- Reglementarea în CPP a situațiilor care duc la nulitatea probelor și a încălcărilor de procedura care nu atrag după sine asemenea efecte. Aceasta clarificare va înlătura interpretările tendențioase.

f. Fortificarea contradictorialității la etapa judecării cauzei:

- Admisibilitatea probelor urmează a fi examinată imediat după finalizarea etapei de pregătire a cauzei pentru examinare. Probele inadmisibile nu vor fi examinate și discutate ulterior. Această etapă nu exclude posibilitatea declarării inadmisibile a probelor la o etapă ulterioară, dacă apar circumstanțe noi care justifică inadmisibilitatea. Această modificare va ușura mult examinarea în fond a cauzelor complexe.
- Renunțarea la practica de transmitere în judecată a dosarului penal. În judecată va fi transmis doar rechizitoriul și lista probelor. Ulterior, admisibilitatea acestora va fi examinată și, dacă vor fi admisibile, vor fi examinate în fond în procedură contradictorie. Acest fapt va asigura că judecătorii nu și-au format o opinie în baza probelor inadmisibile din dosar. De asemenea, aceasta va ordona activitatea de urmărire penală (ex. audierea martorilor acuzării care pleacă din țară cu participarea apărării).

g. Excluderea din procedura penală a unor sincope:

- Excluderea din CPP a prevederilor care sunt folosite abuziv de către acuzare sau apărare (ex. clarificarea prevederilor cu privire la recuzare, strămutarea cauzei) sau a celor cu privire la incompatibilități (ex. inadmisibilitatea participării judecătorului de instrucție la judecarea cauzei în fond), etc.

h. Simplificarea procedurii de documentare și examinare a cauzelor penale, după modelul procedurii civile.

i. Eficientizarea procedurii de apel și recurs:

- Renunțarea la dispozitivele hotărârilor judecătorești. Hotărârile judecătorești trebuie emise integral, pentru a facilita calcularea termenului de atac și a spori calitatea motivării hotărârilor judecătorești;
- Reglementarea clară în lege a competențelor CSJ, pentru a evita rejudecările repetate;
- Revizuirea temeiurilor de recurs, pentru a transforma CSJ într-o instanță veritabilă de casație.

j. Introducerea mai multor pârghii pentru uniformizarea practicii judecătorești

- Recomandăm instituirea mecanismelor de uniformizare a practicii judecătorești la nivelul judecătoriilor și a curților de apel, precum și mai multe pârghii pentru CSJ pentru a asigura o practică judiciară consolidată (ex. simplificarea recursului în interesul legii, etc).

2. Altă legislație

a. Schimbarea condițiilor legale de accesare în funcția de judecător de instrucție:

- Excluderea posibilității de a numi ca judecător de instrucție foști procurori sau ofițeri de urmărire penală, precum și judecători recent numiți în funcție. Revenirea la cerința obligatorie de cel puțin trei ani de experiență pentru numirea unui judecător de instrucție și interdicția de a lucra judecător de instrucție mai mult de 3 ani consecutivi, condiții înlăturate din lege în 2017-2018;
- Introducerea unui sistem special de pregătire profesională (până la preluarea mandatului) și remunerare a judecătorilor de instrucție (orientativ până la nivelul judecătorilor curților de apel).

b. Reintroducerea răspunderii penale a învinuitului /inculpatului pentru declarații false.

Vă rugăm să nu ezitați să ne contactați pentru orice clarificări suplimentare.

Cu respect,

Vladislav GRIBINCEA,
Președinte